

## Nasjonalt kvalitetsindikatorsystem: Kvalitetsindikatordefinisjon

| <b>Fem års relativ overlevelse etter prostatakreft</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Definisjon</b>                                   | Relativ overlevelse er overlevelse for høyrisiko lokalavansert prostatakreft delt på forventet overlevelse i normalbefolkningen med tilsvarende alders- og kjønns sammensetning i samme periode.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>2. Sektor</b>                                       | Spesialisthelsetjeneste                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>3. Fagområde</b>                                    | Somatisk helsetjeneste                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>4. Type</b>                                         | Resultat                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>5. Dimensjon av kvalitet</b>                        | Virkningsfulle                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>6. Måleområde</b>                                   | Overlevelse                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Godkjenning</b>                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>7. Dato publisert første gang</b>                   | 1.0 - november 2012 – etablert som nasjonal kvalitetsindikator                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>8. Revisjonshistorikk</b>                           | 2.0 - august 2017: Overført fra gammel mal til ny mal (saksnr. 13/10391).<br>3.0 - november 2023: Overføring til ny mal, oppdatering av metode for beregning av relativ overlevelse og oppdatering av referanser.<br>4.0 - september 2025: Lagt til målsetting for indikatoren. (saksnr. 24/15262-40).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Faglig begrunnelse/målsetting</b>                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>9. Begrunnelse for valg</b>                         | <p>Behandling og oppfølging av prostatakreftpasienter er i dag mer persontilpasset enn tidligere (1). God persontilpasset behandling er avgjørende for overlevelse, og stadig flere overlever kreft. Prostatakreft har et median forløp på 13-14 år mellom diagnose og sykdomsrelatert død, og median alder ved død er 83 år. Svulster i prostata utvikler seg ofte svært sakte, og derfor vil intensivt og tidligere diagnostikk kunne gi flere diagnostiserte i tidlig fase. 5-års overlevelse for prostatakreft vil derfor ofte ikke være egnet til å måle og eventuelt forbedre kvaliteten på behandlingen. Når en diagnostiserer kreften på et tidligere stadium (som for eksempel ved PSA-testing) vil diagnosedatoen bli framskyndet til et tidligere tidspunkt og den beregnede overlevelsen vil øke selv om det ikke har vært en reell økning av tid fra klinisk sykdom til død (2).</p> <p>Pasienter med høyrisiko lokalavansert prostatakreft har imidlertid en noe større risiko for tidlig død av sykdommen og ved å måle 5-års relativ overlevelse for denne pasientgruppen vil man sannsynligvis i større grad kunne gjenspeile behandlingsinnsats og -kvalitet, enn hva man finner ved lav og intermediær-risiko prostatakreft. Ut fra indikasjoner på at valg av behandling hos pasienter med høyrisiko lokalavansert prostatakreft har betydning for prognose og behandlingsanbefalingene, mener man at denne indikatoren har mulighet for å fange store variasjoner i resultater på prostatakreftomsorgen. Lav dødelighet gir behov for varsomhet i tolkning.</p> |
| <b>10. Målsetting</b>                                  | Fem års relativ overlevelse etter prostatakreft skal være over 90 prosent for pasienter med høyrisiko lokalavansert prostatakreft i Norge. Målsettingen er fra 2024 (3).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>11. Begrepsavklaringer</b>                          | <p><b>Relativ overlevelse:</b> Er en metode for å estimere sannsynligheten for at en pasient overlever sin kreftsykdom i en hypotetisk verden der man ikke kan dø av andre årsaker. For høy-risiko lokalavansert prostatakreft estimeres dette mer konkret ved å sammenligne dødeligheten for personer diagnostisert med høy-risiko lokalavansert prostatakreft med dødeligheten for en sammenlignbar prostatakreftfri befolkning. Relativ overlevelse er nyttig for å sammenligne kreftoverlevelse over tid, mellom pasientgrupper eller geografiske enheter. En stor fordel ved dette målet er at det ikke trenger informasjon om dødsårsaker.</p> <p><b>Høy-risiko lokalavansert prostatakreft:</b> Er definert som pasienter med cT3/T3a/3b/4, uansett PSA og uansett Gleason score. Hvis det mangler informasjon om PSA, Gleason score eller klinisk T-stadium er disse pasientene ekskludert fra datagrunnlaget.</p> <p><b>Kurativ behandling:</b> Behandling som gis med siktemål å kurere sykdommen, eksempelvis kirurgi, stråleterapi og medikamentell behandling, ofte i kombinasjon.</p> <p><b>Palliativ behandling:</b> Tumorrettet og symptomlindrende behandling som gis med tanke på å lindre symptomer, bremse sykdomsutviklingen, og forlenge levetiden.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Beregning av indikator</b>                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>12. Hovedmåltall</b>                                | <p><b>Hovedmåltall:</b> 5 års relativ overlevelse etter høy-risiko lokalavansert prostatakreft.</p> <p><b>Teller/ Utvalg i fokus:</b> Observert overlevelse for pasienter som har fått eller lever med diagnosen høy-risiko lokalavansert prostatakreft (ICD-10: C61) i perioden.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                   | <b>Nevner/ Sammenligningsgrunnlag:</b> Forventet overlevelse i normalbefolkningen med tilsvarende alders- og kjønns sammensetning beregnet med Ederer II-metoden (4)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>13. Andre måltall</b>                                          | Ikke aktuell                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>14. Klassifikasjoner og kodeverk</b>                           | ICD-10 diagnosekode brukes for å definere pasienter med prostatakrefte.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>15. Presiseringer rundt utvalg</b>                             | Pasienter i live på diagnosetidspunktet.<br><br>Regionalt helseforetak, helseforetak og behandlingssted er definert ut fra pasientens bostedskommune eller bydel og de geografiske områdene som behandlingsstedene/helseforetakene har ansvar for å betjene.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>16. Teknisk beregning og bearbeiding av datagrunnlag</b>       | Periodetilnærmingen (Brenner H., 2004) (5) er brukt for å beregne relativ overlevelse i en femårsperiode. For å følge utviklingen sammenlignes to ulike perioder. Periodetilnærmingen forutsetter ikke fem års oppfølgingstid for alle pasienter, og er derfor egnet til å predikere overlevelsen for nylig diagnostiserte pasienter. Ved beregning av forventet overlevelse er dødelighetsrater for hele landet brukt, oppgitt per kalenderår, ettårig alder og kjønn. Tallene er beregnet med 95 % konfidensintervall.<br><br>Helsedirektoratet får hovedmåltallet ferdigberegnet av Kreftregisteret.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>17. Nivå for publisering</b>                                   | Nasjonalt, RHF og HF med bakgrunn i opptaksområdet til sykehuset. Analysen tar dermed utgangspunkt i pasientenes bosted ved diagnosetidspunktet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Datainnsamling/datakilde</b>                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>18. Datakilde(r)</b>                                           | Kreftregisteret, Folkehelseinstituttet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>19. Publiseringsfrekvens</b>                                   | Nasjonalt kvalitetsindikatorsystem: Årlig                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>20. Lovhjemmel</b>                                             | Lovhjemmel er Helseregisterloven av 01.01.15 nr. 4 § 11 og Kreftregisterforskriften § 1-3 (6) (7)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Tolkning av tallene</b>                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>21. Sammenlignbarhet over tid og sted</b>                      | Estimatene er sammenlignbare under forutsetning av lik alder-, kjønn- og sykdomsutbredelse (stadiefordeling) for pasientene i gruppene man sammenligner.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>22. Feilkilder og usikkerhet</b>                               | Det er flere faktorer som påvirker overlevelsestall og kan forklare regionale forskjeller, blant annet: <ul style="list-style-type: none"> <li>Faktorer knyttet til svulsten, som utbredelse ved diagnosetidspunkt, histologisk type og svulstens biologiske egenskaper.</li> <li>PSA-testing er viktig for tidlig diagnose for prostatakrefte. Bruk av PSA-testing varierer mellom fylkene og vil påvirke hvor stor andel av mennene som blir diagnostisert i tidlig stadium.</li> <li>Faktorer knyttet til pasienten selv, som alder, komorbiditet (flere ulike sykdommer samtidig hos samme person), sosial status og etnisitet.</li> <li>Faktorer knyttet til helsetjenesten, som kvaliteten av behandlingen som er utført.</li> <li>Faktorer knyttet til datakvalitet, som forskjeller i komplettethet i registrering.</li> </ul> Det er viktig å merke seg effekten av tidlig diagnose på overlevelsestall. Tidlig diagnose gir lenger tid fra diagnose til død. Hvis kun diagnosetidspunkt endrer seg, og ikke dødstidspunkt, gir det utslag i et kunstig økt nivå for relativ overlevelse. |
| <b>23. Særskilt informasjon for tolkning av denne indikatoren</b> | Relativ overlevelse kan ikke tolkes som den faktiske sannsynligheten for at en pasient overlever 5 år.<br><br>Regionalt helseforetak og helseforetak er definert ut fra pasientens bostedskommune eller bydel og de geografiske områdene som helseforetakene har ansvar for å betjene. Det betyr med andre ord at det er helsetjenesten til pasienter i et geografisk område som blir målt, ikke helsetjenesten som ytes ved et behandlingssted eller foretak, selv om dette ofte er sammenfallende. Ved å bruke denne definisjonen kan man også se bort ifra at noen helseforetak får henvist pasienter som har en mer utbredt kreftsykdom enn andre.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Publisering</b>                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>24. Publiseringsarenaer</b>                                    | <a href="https://helsedirektoratet.no">Helsedirektoratet.no</a> , <a href="https://fhi.no">fhi.no</a> , Cancer in Norway, NORDCAN og <a href="https://kvalitetsregistre.no">Kvalitetsregistre.no</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Referanser</b>                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>25. Referanser</b>                                             | <ol style="list-style-type: none"> <li>Pakkeforløp for prostatakrefte, Nasjonal faglig retningslinje<br/>Helsedirektoratet: Oslo;<br/><a href="https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/pakkeforlop-for-prostatakrefte">https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/pakkeforlop-for-prostatakrefte</a></li> <li>Prostatakrefte – handlingsprogram 2015, Helsedirektoratet: Oslo;</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p><a href="https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/nasjonalt-handlingsprogram-med-retningslinjer-for-diagnostikk-behandling-og-oppfolging-av-prostatakreft">https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/nasjonalt-handlingsprogram-med-retningslinjer-for-diagnostikk-behandling-og-oppfolging-av-prostatakreft</a></p> <p>3. Årsrapporter fra prostatakreftregisteret:<br/> <a href="https://www.fhi.no/kreft/kvalitetsregistre/prostatakreft/Resultater/Ederer_F.,_1959;_Ederer_F.,_Heise_H._Instructions_to_ibm_650_Programmers_in_Processing_survival_computations._Technical,_end_results_evaluation_section:_national_cancer_institute;_1959.">https://www.fhi.no/kreft/kvalitetsregistre/prostatakreft/Resultater/Ederer F., 1959; Ederer F, Heise H. Instructions to Ibm 650 Programmers in Processing survival computations. Technical, end results evaluation section: national cancer institute; 1959.</a></p> <p>4. Brenner, H., Gefeller, O., &amp; Hakulinen, T. (2004). <i>Period analysis for 'up-to-date' cancer survival data: theory, empirical evaluation, computational realisation and applications</i>. European Journal of Cancer, 40(3), 326-335.</p> <p>5. Lov om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven); <a href="https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2014-06-20-43">https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2014-06-20-43</a></p> <p>6. Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Kreftregisteret (Kreftregisterforskriften); <a href="https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2001-12-21-1477">https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2001-12-21-1477</a></p> <p>7. Cancer in Norway – Kreft (Kreftregisterets årlige rapport med komplette forekomstdata); <a href="https://www.kreftregisteret.no/Generelt/Publikasjoner/Cancer-in-Norway/">https://www.kreftregisteret.no/Generelt/Publikasjoner/Cancer-in-Norway/</a></p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|